

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งสถาบันหนึ่งในสังคม ซึ่งจะทำหน้าที่ต่อจากสถาบันหลักคือสถาบันครอบครัว หน้าที่โดยตรงของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปประกอบอาชีพได้ โรงเรียนต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหารูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ฝึกให้ผู้เรียนรู้วิธีเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเป็นพลเมืองที่ดี โรงเรียนต้องทำหน้าที่ไม่เฉพาะเพียงแต่ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จแต่ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังต้องทำหน้าที่จัดมวลงประสบการณ์ให้เกิดกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความสุขกับการเรียนรู้ เป็นผู้ที่รู้จักและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เคารพในสิทธิและหน้าที่ทั้งของตนเองและผู้อื่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และตลอดจนทางด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน ดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมประชาธิปไตย สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

ธรรมนูญโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” (2551, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการทุกด้านแก่นักเรียน ให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ในการที่จะพัฒนานักเรียน ให้มีความพร้อมในทุกด้าน เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนนั้นต้องอาศัยการจัดการหลายด้าน ตั้งแต่การบริหารงานโรงเรียน การพัฒนา งานด้านการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การบริการนักเรียน และการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ซึ่งงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่ต้องสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็น

คนที่มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพราะงานกิจการนักเรียนมีส่วนส่งเสริมให้การเรียนการสอนให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกให้เป็นผู้มีวินัยในตนเอง มีความอดทนและทำงานร่วมกับผู้อื่น อันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตามยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

โรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” ได้ให้ความสำคัญกับนักเรียนและงานกิจการนักเรียน เห็นได้จากการกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน ดังปรากฏในธรรมนูญโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” (2551, หน้า 6) ที่มุ่งให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเป็นเลิศตามศักยภาพของตนเอง รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยี มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในโรงเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง และพันธกิจ ที่เน้นความเป็นเลิศทุกด้าน มีคุณธรรมนำความรู้ มีค่านิยมอันพึงประสงค์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนต้องปฏิบัติไม่อาจละเลยได้ก็คือ ฝึกอบรมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและลักษณะนิสัยต่าง ๆ เช่น การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต กตัญญูกตเวที มีวินัย อดทน รับผิดชอบ ประหยัดอดออม

ปัจจุบันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” ประกอบด้วย พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงความก้าวร้าว ไม่อ่อนน้อมถ่อมตน กระด้างกระเดื่อง ต่อครูคนอื่นที่ไม่ใช่ครูประจำชั้นหรือครูผู้ไม่ได้ทำการสอนห้องเรียนนั้น ๆ นักเรียนจะกระทำความดีเพื่อเรียกร้องสิทธิที่เหนือกว่าผู้อื่น โดยนักเรียนจะมีการร้องขอผลการเรียนที่ดีทุกครั้งหลังการช่วยครูทำงาน นักเรียนมักใช้ความรุนแรงโดยการยกพวกต่อยกันบ่อยครั้ง การเสพสารเสพติดให้โทษ และดื่มของมึนเมา การหนีเรียน ไม่เข้าเรียนซึ่งนักเรียนหลายคนที่มาโรงเรียนแต่ไม่เข้าเรียนในวิชาที่ตนเองไม่ถนัดหรือไม่ได้ทำงานมาส่ง การตั้งใจมาโรงเรียนสายเพราะต้องการหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง เนื่องจากแต่งกายผิดระเบียบ เช่น ทรงผมที่ผิดระเบียบ การใส่เครื่องประดับต่าง ๆ เสื้อผ้าหรือรองเท้าที่ผิดระเบียบ การแยกตัวเอง เข้ากับเพื่อนไม่ได้แต่เลือกคบรุ่นพี่ ซึ่งอาจนำไปสู่การโดดเรียน การติดสารเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เนื่องจากเลียนแบบรุ่นพี่

ในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” ได้แต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบดูแลงานกิจการนักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน งานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม งานรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด งานเยี่ยมบ้านนักเรียน งานโฮมรูม

และงานส่งต่อนักเรียน แม้ว่างานดังกล่าวจะประสบความสำเร็จบ้างแต่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานอาจไม่เหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบันหรือมีปัญหาอุปสรรคในด้านการวางแผนการปฏิบัติงานยังไม่เป็นระบบ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรยังไม่ชัดเจน หรือขาดการประสานงานและความร่วมมือจากบุคลากรที่มีอยู่ ไม่ได้นำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนางานกิจการนักเรียนอย่างแท้จริง และกลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนที่ชัดเจน และยังขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับความเข้าใจในกฎระเบียบของทางโรงเรียน เช่น เรื่องการประชุมผู้ปกครอง การมารับมาส่งนักเรียน และวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชนเผ่าของนักเรียน เช่น การนับถือผีของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนอย่างมาก

เพื่อให้การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งสนองต่ออุดมการณ์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูที่ปรึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/6 และมีความตระหนักที่จะช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้น จึงได้ศึกษาการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” ว่ามีสภาพและปัญหาในการปฏิบัติอย่างไร เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของนักเรียน และโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา”

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 67 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปีการศึกษา 2553 ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบของเนื้อหาไว้ดังนี้

1. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
2. การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องนักเรียนโดยกิจกรรมนั้นจะช่วยพัฒนา ส่งเสริม และควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้แสดงออกแต่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยขั้นตอนการปฏิบัตินั้นเป็นไปอย่างมีระบบและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจนได้ผลผลิตออกมาเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพของโรงเรียนและเป็นพลเมืองดีของชาติ

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่ก่อตั้งโดยใช้ชื่อตามพระนามของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นโรงเรียนประจำอำเภอแม่สะเรียง มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในส่วนของการปฏิบัติการตามโครงการต่าง ๆ ในด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป